

Kinderen scheiden mee!

Protocol school en echtscheiding

KBS De Kwinkslag

April 2021

Inhoud

Inleiding	2
Brief aan alle ouders – Villa Pinedo	3,4
Pedagogische driehoek	5
Rol van de school	5
Ouderlijk gezag	6
De echtscheiding – de gevolgen	7,8
Informatie over het kind	9,10
Schoolgids	
Oudergesprekken	
Kennismakingsbezoek	
Correspondentie	
Rapporten	
Gesprekken met de leerkracht	
Schooldossier	
Stiefouders	
Rol van de leerkracht	10,11
Brief aan alle leerkrachten - Villa Pinedo	12,13
Literatuur	14
Bijlage 1: tekst voor in de schoolgids	15
Bijlage 2: Vragenlijst echtscheidingssituatie	16,17,18
Bijlage 3: Welke ouder heeft recht op welke informatie	19,20,21
Brief: Aan alle kinderen van gescheiden ouders	22

1. Inleiding

Dit protocol is geschreven om ouders en leerkrachten een handreiking te geven, in het omgaan met de gevolgen van een echtscheidingssituatie.

Een echtscheiding bespreekbaar maken, is de eerste stap om het belang van het kind veilig te kunnen stellen. De gevolgen van een echtscheiding voor kinderen kunnen als traumatisch ervaren worden. Met dit protocol wordt geprobeerd deze gevolgen, daar waar mogelijk, in goede banen te leiden. Leerkrachten krijgen middels dit protocol praktische informatie, evenals de ouders. Voor kinderen staan er websites in die bezocht kunnen worden. Deze kunnen interessant zijn voor en/of verhelderend werken voor de kinderen.

Hoe meer informatie de school heeft over kinderen en hun gescheiden ouders des te beter leerkrachten en andere betrokkenen op eventuele problemen of veranderingen in kunnen springen, in het leven van de leerlingen. Ouders kunnen daar goed bij helpen, door bijvoorbeeld een vragenlijst in te vullen. Scholen beperken zich vaak nog tot informatieoverdracht en er is weinig pedagogische uitwisseling. Ouders kunnen worden gezien als een verlengstuk van de leerkracht. Wanneer de communicatie moeizaam verloopt en er verschillen ontstaan in verwachtingen, kan er zich een pedagogisch probleem voordoen. Een goede communicatie is van belang tussen ouders en de school en dat is bevorderlijk voor het kind.

AAN ALLE GESCHEIDEN OUDERS VAN NEDERLAND

Met deze brief willen wij jullie laten weten hoe wij ons voelen. 'Wij' zijn de **86.000 kinderen per jaar** die op een dag te horen krijgen dat hun ouders uit elkaar gaan. Op die dag wordt alles wat vertrouwd was ineens anders. Veel van ons moeten verhuizen, naar een andere school, wennen aan jullie nieuwe liefdes en in het ergste geval 1 van de ouders heel erg missen. **En dat doet pijn.**

We willen **ZÓ** graag allebei onze ouders in ons leven. Twee ouders die van ons houden en ons groot zien worden. Twee ouders die staan te juichen langs de lijn, trots zijn als we goeie cijfers halen en alles willen weten over onze eerste keer verkering. Die samen op de eerste rij zitten als we examen doen en liefdevol hun eerste kleinkind vasthouden.

Weten jullie hoeveel verdriet we soms stiekem hebben? Als we de boodschapper moeten zijn. Als we moeten luisteren naar de stomme dingen die jullie over elkaar zeggen. Als we zien dat jullie elkaar negeren waar we bij zijn. Weten jullie wel hoe moeilijk het is om van jullie allebei te houden, terwijl dat soms van 1 van jullie niet mag? Dat we dan maar niks zeggen over hoe leuk het weekend was?

We voelen ons dan tussen jullie in staan, de twee mensen waar we zoveel van houden. We voelen ons soms schuldig als we het leuk hebben bij de ander. We voelen ons **verantwoordelijk voor jullie geluk**. Jullie zijn meestal na een tijdje weer gelukkiger. Maar voor ons is dat niet altijd even makkelijk.

Dus mogen we jullie een paar dingen vragen?

- > Laat ons alsjeblieft geen kant kiezen
- > Maak geen ruzie waar we bij zijn
- > Zeg geen slechte dingen over elkaar tegen ons
- > Geef ons de tijd om te wennen aan de nieuwe situatie
- > Luister echt naar wat we te zeggen hebben
- > Geef ons de ruimte om van jullie allebei te houden
- > Vergeet niet dat jullie samen voor ons hebben gekozen.

Een scheiding voelt als een veilig huis dat ineens helemaal verbouwd wordt. Muren eruit, nieuwe vloerbedekking, ander behang. Eerst is het 1 grote puinhoop en dan kan er langzaam iets moois tevoorschijn komen. Laat ons rustig mee verven en vraag ons wat we van het uitzicht vinden.

Zo bouwen we **met jullie samen** aan een nieuw huis. Met hier en daar een barst of een kapotte dakpan. Maar wel warm, veilig en stevig. Een plek waar wij ons weer THUIS voelen. De sleutel hebben jullie net gekregen.

Namens alle jongeren van Villa Pinedo

-X-

2. Pedagogische driehoek

De ideale situatie is immers een goede samenwerking tussen ouders, kind en de school. Deze samenwerking wordt de pedagogische driehoek genoemd. Van deze ideale situatie is niet meer te spreken, in geval van een echtscheiding.

Voor een optimaal en veilig opvoedingsklimaat is de samenwerking tussen leerkrachten, ouders en kinderen van essentieel belang.

School en ouders moeten zich bewust worden van een verandering in het positieve pedagogische klimaat, in geval van een verstoorde relatie. Wordt de visie van de pedagogische driehoek gehanteerd, dan kan er niet gezegd worden dat scheiden een zaak van de ouders is en niet van de school. Veranderingen bij kinderen in een echtscheidingssituatie zullen zichtbaar worden op school.

School heeft dan de belangen van het kind te behartigen, zonder zich te mengen in de daadwerkelijke situatie tussen de scheidende ouders. Dit houdt in dat er met gescheiden ouders gecommuniceerd moet worden. Duidelijke afspraken zijn dan zinvol om te maken.

Een goed pedagogisch klimaat bevordert de ontwikkeling van het kind. Onder een pedagogisch klimaat wordt verstaan:

“Een klimaat waarin kinderen zich veilig kunnen voelen, vertrouwen in zichzelf, in elkaar en in volwassenen kunnen hebben. Kinderen leren samenwerken, leren omgaan met eigen emoties en die van anderen. Verschillen tussen kinderen worden gewaardeerd en gezien als kansen. Om dit te kunnen bewerkstelligen is er afstemming nodig. Afstemming tussen teamleden onderling, maar ook tussen ouders en teamleden.”

3. Rol van de school

Voor de school is het van belang dat er een beleid is in geval van echtscheiding. In het team moeten collega's van elkaar weten dat er een echtscheiding speelt en wie daarin actie onderneemt. De leerkracht is de meest voor de hand liggende vertrouwenspersoon voor het kind. Deze informeert de intern begeleider en collega's. De intern begeleider is de centrale figuur die weet wat er is gedaan en wanneer en wat er gedaan zal worden. Hierbij hoort het contact onderhouden met de ouders en indien nodig het invoeren van professionele hulp.

Ouders moeten ook weten bij wie zij terecht kunnen in geval van echtscheiding. Dit protocol dient als leidraad voor deze gevallen. Iedere echtscheiding is een geval op zich. In de schoolgids wordt een paragraaf besteedt aan informatie aan gescheiden ouders (zie bijlage 1).

Ouders kunnen dit protocol vinden op de website van de school.

Met de ouders scheiden de kinderen ook mee, ouders en school moeten zich daarvan bewust zijn.

4. Ouderlijk gezag

Er bestaan nog steeds misverstanden over de regelgeving en kennis over echtscheiding. Wanneer deze kennis beschikbaar wordt gemaakt, kunnen misverstanden worden voorkomen. Een aantal belangrijke termen rondom ouderlijk gezag en echtscheiding worden hieronder toegelicht.

Wie zijn de ouders van het kind?

Er wordt over ouders gesproken die volgens de wet vader of moeder zijn. Meestal zijn dat de biologische ouders. Dit geldt niet altijd in de ogen van de wet.

Moeder is

- De vrouw uit wie het kind geboren is
- De vrouw die het kind heeft geadopteerd

Vader is

- De echtgenoot van de moeder op het moment dat het kind geboren wordt (tenzij het vaderschap wordt ontkend.)
- De man die het kind heeft erkend of geadopteerd
- De man wiens vaderschap door de rechter is vastgesteld

Niet-ouder

- Een 'niet-ouder' is de partner van één van de ouders

Wat houdt ouderlijk gezag in?

In Nederland staan alle kinderen onder de 18 jaar onder gezag. Ouders hebben vaak gezamenlijk gezag. Dit noemen wij ouderlijk gezag. In geval van scheiding behouden beide ouders gezamenlijk gezag, tenzij een rechter dit anders heeft bepaald. In dat geval heeft één ouder het gezag en dan wordt dit voogdij genoemd.

Wat houdt een echtscheiding?

Twee mensen die voorheen een duurzame emotionele relatie hebben, besloten hebben deze te verbreken. Er wordt hierbij geen onderscheid gemaakt tussen samenwonende of gehuwde ouders.

Wat is een ouderschapsplan?

In een ouderschapsplan worden de afspraken vastgelegd over het contact tussen het kind en de ouder bij wie het kind niet woont. Het gaat om bezoek, maar ook om telefonisch en schriftelijk of e-mail contact. Er is geen standaardregeling voor, maar gebruikelijk is dat het kind eenmaal per twee weken en de helft van de vakanties en feestdagen bij de andere ouder doorbrengt. De afspraken kunnen heel gedetailleerd zijn, maar dat is niet noodzakelijk.

De ouders stellen de school op de hoogte van de omgangsregeling middels een gesprek en het invullen van de vragenlijst n.a.v. de scheidingssituatie (zie bijlage 2).

5. De echtscheiding – de gevolgen

Een echtscheiding heeft gevolgen voor alle betrokkenen. Voor de ouders, voor de kinderen en ook voor de leerkrachten. Leerkrachten hebben dagelijks te maken met kinderen die in deze situatie verkeren.

In een ideale situatie is de aanstaande scheiding in een vroeg stadium bekend bij school. De ouders nemen hierin hun verantwoordelijkheid en de leerkracht krijgt de mogelijkheid om in te spelen op de veranderen thuissituatie. Er kan dan proactief gehandeld worden om de gevolgen zo klein mogelijk te houden. Het gebeurt ook vaak dat leerkrachten het via andere bronnen te weten komen. Van het kind zelf, als het kind zich vertrouwd genoeg voelt, of van andere ouders.

Waarmee moeten we rekening houden?

- Een scheiding is volgens onderzoek geen losstaande gebeurtenis, maar vaak een proces dat jaren in beslag kan nemen.
- Niet zelden voelen kinderen zich persoonlijk verantwoordelijk voor een scheiding dit kan leiden tot schuldgevoelens.
- Kinderen blijven nog heel lang fantaseren over een hereniging tussen hun ouders.
- Het komt ook voor dat kinderen allerlei strategieën gaan bedenken en inzetten om hun ouders weer samen te brengen. Wanneer dat geen effect blijkt te hebben kan een kind een lager gevoel van eigenwaarde ontwikkelen.
- Een kind heeft tijd nodig om afscheid te nemen en te rouwen om iets wat er niet meer is. Rouw na een scheiding is echter minder bekend en ook minder geaccepteerd. Dit heeft te maken met het feit dat een echtscheiding tegenwoordig “gewoon” is geworden. De impact van een scheiding op een leerling wordt vaak vergeten. Daarbij wordt de leerling de kans ontnomen om te rouwen en het afscheid een plek te geven in zijn of haar leven. De ouder heeft vaak de stappen van afscheid nemen, rouwen en betekenis geven al genomen, maar de leerling staat nog aan het begin van deze weg.
- Kinderen hebben de neiging het verdriet over de scheiding te verbergen. Dit kan ook komen doordat de verzorgende ouder (nog) geen oog heeft voor het verdriet van zoon of dochter.
- Kinderen moet weten dat hun gevoelens van boosheid en verdriet heel normaal zijn en dat zij deze gevoelens mogen hebben.
- Kinderen hebben niet in de eerste plaats geruststelling nodig, maar ze hebben vooral behoefte aan erkenning van de gevoelens.
- Een scheiding kan bij kinderen een verdubbeling van gevoelens van angst en depressiviteit betekenen.
- Hele jonge kinderen kunnen bij een scheiding geen vragen stellen. Deze kinderen communiceren vaak via hun lichaam, (slecht slapen, slecht eten, hoofdpijn of buikpijn, of via hun gedrag (stil en teruggetrokken of juist druk en ongehoorzaam, concentratieproblemen of agressief naar andere kinderen).
- Het blijkt dat niet de scheiding zelf voor de kinderen problematisch is, maar juist de manier waarop ouders met hun scheiding en hun kinderen omgaan maken dat kinderen de scheiding niet goed kunnen verwerken.
- Voor het welbevinden kinderen maakt het volgens een onderzoek niet uit hoeveel contact er is met de uitwonende ouder. Veel belangrijker blijkt de manier waarop ouders hun conflicten oplossen. Zowel aanvallen als vermijden werken niet positief. Regelmatig contact met beide ouders is het beste, maar een redelijke communicatie tussen ouders is dan wel een voorwaarde.

- Ouders willen te vlug dat alles weer gewoon wordt. Er wordt benadrukt dat kinderen vaak meer tijd nodig hebben om te wennen aan een nieuwe situatie. Vooral een stiefgezin vergt van een kind veel aanpassing.
- Voor de leerling is het noodzakelijk dat de ouders samen met de school op één lijn zitten. De

leerkracht moet voorkomen dat de leerling in een loyaliteitsconflict belandt. Leerlingen zullen altijd loyaal zijn aan hun ouders!

- Wanneer loyaliteit voor een kind verboden wordt, dan wordt het een onzichtbare loyaliteit en gaat deze loyaliteit “ondergronds”.
- Villa Pinedo (www.villapinedo.nl) is een site speciaal opgericht voor kinderen met gescheiden ouders.
- De school kan voor de kinderen die in een scheiding situatie beland zijn een beschermende factor vormen. De school kan een plaats zijn waar rust heerst en waar het kind plezier kan beleven. De leerkracht kan voor de leerling de volwassene zijn waarmee het kind kan praten over thuis en de dingen die voor het kind verwarrend en niet prettig zijn. Het is daarbij van groot belang dat de leerkracht dit gesprek goed kan hanteren. De leerkracht moet met name rekening houden met de loyaliteitsgevoelens van de leerling voor beide ouders.

De ouders en leerkracht zijn alert op veranderingen die bij het kind kunnen voor komen.

Veranderingen kunnen zijn:

- **Concentratieproblemen** kunnen de kop op steken. Het is ook moeilijk voor een kind zijn of haar aandacht erbij te houden, terwijl er zoveel vragen door het hoofd heen spoken.
- **Stil zijn.** Een kind dat normaal gesproken lekker aanwezig is in de klas, kan ineens heel stil en teruggetrokken worden.
- **Slechtere leerprestaties.** Dit komt vaker voor na een echtscheiding. Het hoeft niet eens per se een reden te zijn om hulp in te schakelen. Het kind zit even niet lekker in zijn vel en dat beïnvloedt de prestaties. Dit kan zelfs tot 2 jaar na de echtscheiding nog het geval zijn.
- **Gedragsproblemen.** Het blijft natuurlijk moeilijk vast te stellen of de gedragsproblemen daadwerkelijk in relatie staan met de echtscheiding.
- **Onzekerheid.** Een kind dat eerder lekker zelfstandig kon werken, heeft nu ineens hulp van u nodig, terwijl dit gedrag niet in het plaatje van de leerling past. Ook zelf beslissingen nemen kan dan heel moeizaam verlopen voor de kinderen.
- **Huilen.** Dit is een manier van uiten van verdriet van kinderen. In uw ogen kan het kind om niets ineens beginnen te huilen. U doet er dan goed aan een gesprek te hebben met het kind. Het is altijd verstandig om te proberen de achterliggende gedachte te achterhalen.
- **Faalangst.** Kinderen in een echtscheidingssituatie hebben meer kans om faalangst te ontwikkelen. Kinderen trekken zich meer terug en vinden dan minder aansluiting bij de omgeving.

Tip over social media

Let er op dat kinderen het nieuws via social media kunnen delen. Als u dit niet wilt praat erover met je kind.

6. Informatie over het kind verstrekken aan ouders.

Er wordt gedurende het schooljaar informatie verstrekt door de groepsleerkracht aan de ouders van kinderen in de groep. De informatievoorziening over het kind vanuit school geldt voor beide ouders, ook al wonen zij niet samen. Het is gekoppeld aan de wettelijke verplichting die in het burgerlijk wetboek is vastgelegd (Art 1: 377a, b, c).

(zie ook bijlage 3: welke ouder heeft recht op welke informatie)

Schoolgids

Deze staat op de website van de school.

Oudergesprekken

Er worden per jaar meerdere keren oudergesprekken gevoerd op school met de groepsleerkracht. Beide ouders ontvangen een uitnodiging voor hetzelfde gesprek. Wanneer ouders redenen hebben om niet gezamenlijk te komen, dienen deze bij de directie kenbaar gemaakt te worden. De directie beslist dan of deze reden gegrond is voor het maken van 2 aparte afspraken.

Indien de directie besluit dat er 2 aparte afspraken gehouden worden, dan zullen er 2 leerkrachten aanwezig zijn, waarvan er 1 notuleert en zorgt dat beide ouders elkaar verslag ontvangen. Dit vanuit zorgvuldigheid dat beide ouders dezelfde informatie ontvangen over hun kind.

Kennismakingsbezoek

Bij het inschrijven van de leerling vindt er een huisbezoek plaats door de groepsleerkracht. Dit huisbezoek vindt plaats bij de verzorgende ouder/ de ouder waar het kind ingeschreven staat volgens de gemeentelijke basisadministratie. Het is wenselijk dat beide ouders bij dit gesprek aanwezig zijn. Er zal geen afzonderlijk bezoek bij de andere ouder plaatsvinden.

Rapporten

Rapporten worden 2 keer per jaar uitgereikt aan de kinderen. Het originele rapport wordt verstrekt aan het kind. Het origineel dient weer geretourneerd te worden aan de groepsleerkracht.

Afspraken met de leerkracht

Het kan incidenteel voorkomen, dat u vragen heeft over uw kind. U kunt dan een afspraak maken bij de groepsleerkracht. De groepsleerkracht zal een verslag van dit gesprek in het schooldossier van uw kind opnemen. Beide ouders krijgen een kopie van dit verslag. Mochten er nog onduidelijkheden bestaan over de informatievoorziening kunt u zich wenden bij de groepsleerkracht of de directie. Het is verstandig hiervoor een aparte afspraak te maken.

Schooldossier

Het dossier is voor beide ouders ter inzage beschikbaar. De vorderingen, veranderingen van het kind, verslagen van gesprekken met ouders zijn in dit dossier opgenomen. Mochten er onduidelijkheden instaan, kunt u contact opnemen met de groepsleerkracht. Mocht u alsnog niet tevreden zijn over de weergave, dan zal de directie of intern begeleider zich bij het gesprek voegen. Rectificatie in het schooldossier van uw kind is mogelijk, wanneer de feiten niet correct weergegeven zijn.

Stiefouders

Kinderen van gescheiden ouders, kunnen in de loop van de tijd geconfronteerd worden met stiefouders. Ook hierover heeft school een duidelijk beleid opgesteld. Voor de oudergesprekken worden alleen de ouders uitgenodigd. (Dit zijn de ouders belast met het ouderlijk gezag)

Mocht het zijn, dat er maar één ouder met het ouderlijk gezag is belast dan is deze ouder bij eh gesprek aanwezig.

Stiefouders zijn welkom op de vieringen van de kinderen op school. Hiervoor hoeft geen aparte toestemming gevraagd te worden aan de groepsleerkracht. Het is verstandig om aan het begin van het schooljaar door te geven aan de groepsleerkracht, dat het gezin uitgebreid is met stiefouder(s).

7. Rol van de leerkracht

De rol van de leerkracht is van wezenlijk belang. Het kind zit het grootste gedeelte van de dag op school. Het kind voelt zich veilig in deze omgeving als het goed is. Een kind moet weten dat het zijn/haar problemen kan parkeren bij de leerkracht. Voorwaarde is dat de leerkracht betrokkenheid toont voor het kind, voor de veranderende thuissituatie, voor de gevolgen die de ouders ondergaan bij een (aanstaande) echtscheiding.

Een kind kan een schuldgevoel krijgen over de hele situatie. Ga voorzichtig om met deze schuldgevoelens. Kies geen partij tussen vader of moeder, probeer niet te oordelen, dit versterkt het loyaliteitsprobleem bij het kind. U dient het belang van het kind. Informeer het kind dat het geen kant hoeft te kiezen, kinderen mogen van beide ouders houden. Dit is een van de redenen waarom u als leerkracht rust en veiligheid kan geven aan het kind.

Tips voor de leerkrachten naar de leerling:

- Oordeel nooit, hoezeer je het gedrag van de ouders ook afkeurt
- Rouw is een gezonde reactie op verlies dus ook bij een scheiding
- Leg uit dat het kind geen schuld heeft aan de scheiding
- Niet bagatelliseren, met “het komt wel goed”
- Toon alleen betrokkenheid als het kind daar behoefte aan heeft
- Respecteer altijd de loyaliteit van de leerling naar de ouders
- Ondersteun de leerling in de communicatie naar ouders toe, oefen hoe ze dingen kunnen vragen of zeggen.
- Onderzoek samen met de leerling welke gevoelens er zijn. Het helpt om helderheid te scheppen.
- Stel open vragen zodat de leerling kan vertellen wat hem of haar bezig houdt.
- Laat stiltes vallen
- Bevorder de contacten met vriendjes
- Vraag naar de momenten dat het wel goed voelt, ook al is het maar even. Focus op wat er al wel is.
- Ga niet mee met het oordeel van de leerling over de stiefouder. Laat merken dat je het hoort en stel open vragen.
- Ga niet adviseren, maar laat de leerling zelf naar mogelijke antwoorden zoeken.
- Ga niet dramatiseren/ meehuilen met de leerling
- Bewaak de grens tussen betrokkenheid en hulpverlener
- Schendt nooit het vertrouwen van de leerling
- Stel eventueel lagere eisen aan de leerling
- Let op de signalen van de leerling en bespreek dit met de leerling

In de groep

Het kan zinvol zijn het onderwerp echtscheiding in de groep ter sprake te brengen. Houdt dan wel rekening met de ontwikkelingsfase en leeftijd van de kinderen. Het kan dat kinderen zich angstig gaan gedragen, omdat zij denken dat hun ouders ook gaan scheiden, terwijl daarvoor geen enkele

aanleiding is. Voorzichtigheid is hierbij dus geboden. De realiteit laat echter zien, dat veel kinderen in contact komen met een echtscheidingssituatie. Bij een vriendje of vriendinnetje, in de familiekring, in de buurt of op de sportvereniging. Laat kinderen weten dat het er is, maak het bespreekbaar. Voor kinderen die zelf in een echtscheidingssituatie zitten is het prettig te weten dat zij niet de enigen zijn. Een kringgesprek kan hier een goede verwerkingsvorm voor zijn.

In individuele gevallen van scheiding waarin het kind heen en weer geslingerd wordt, zich onzeker en verlaten voelt is het niet verstandig de vertrouwensband tussen u en het kind in de groep open te breken en te schenden

Informeer bij de intern begeleider naar materialen, mogelijkheden voor ondersteuning externe organisaties.

Met de ouders

Het contact met de ouders is van wezenlijk belang voor het kind. De neutrale zone op school verdient wel de voorkeur voor ouders die een slechte onderlinge verstandhouding hebben. U mag de ouders wijzen op de effecten van deze verstandhouding voor de kind(eren). U kunt aangeven waarin het kind anders is dan normaal, dat de schoolprestaties terugvallen, dat u zich zorgen maakt om het welbevinden van het kind. Ouders mogen gewezen worden op hun verantwoordelijkheden, zonder dat de problemen van de ouders ontkend worden. Probeer uw zorg over het kind te delen met de ouders.

U kunt de vragenlijst laten invullen door beide ouders, zodat voor de leerkracht duidelijk is welke afspraken er zijn gemaakt betreffende de echtscheiding. U deelt mee dat beide ouders informatie zullen krijgen over de activiteiten van de kinderen en over de gesprekken met de leerkracht. Ouders moeten de leerkracht wel op de hoogte stellen, wie er tijdens de gesprekken aanwezig zijn. Het is dan aan de ouders om te beslissen of zij samen komen of niet.

Laat ouders weten dat er rekening gehouden zal worden met de praktische veranderingen voor de kinderen. Er is een periode van gewenning, waarin er niet te zwaar getild zal worden aan bepaalde zaken, die misschien nog vergeten kunnen worden.

Geef ouders eventueel adressen van instanties waar ze terecht kunnen voor hulp.

- Huisarts (psychologische hulp doorverwijzing)
- Mediator
- Centrum Jeugd en Gezin (CJG): met maatschappelijk werk, team SamenDoen, KIES-coach

AAN ALLE LERAREN & LERARESSEN VAN NEDERLAND

Onze ouders zijn gescheiden. Dat valt niet mee en daar hebben we soms best last van. Ook als we op school zitten. Als je thuis steeds geconfronteerd wordt met ouders die ruzie hebben, je moeder die de hele dag moet huilen of je moet wennen aan een nieuw huis met een stiefvader dan snap je misschien wel dat we ons soms moeilijk kunnen concentreren op de stelling van Pythagoras. We willen wel, maar het lukt soms niet.

Sommigen van ons gaan juist keihard werken om maar niet te verdrinken in alle ellende thuis en halen goede cijfers. Anderen doen niks meer. Ze denken steeds aan hun vader die ergens alleen in een tuinhuisje woont of hun moeder die wil dat haar nieuwe vriend "papa" genoemd wordt.

Weer anderen presteren soms heel goed en de week daarna opeens heel slecht. Omdat ze die week naar de rechtbank moesten om te praten met de kinderrechter bijvoorbeeld.

Kortom: onze Kinderwereld is meestal allang een Grote Mensenwereld. Met Grote Mensenproblemen. Terwijl we toch echt nog minderjarig zijn.

Jij kunt het verschil maken.

Wist je dat 5 minuten persoonlijke aandacht van jou, voor onze situatie, het verschil kan maken? Jij kunt er voor zorgen dat we ons veilig voelen op school. Dat de druk ons niet teveel wordt en we het luisterende oor vinden waar we juist zón behoefte aan hebben. Zie ons "echt", met alles wat we met ons meesjouwen en laat merken dat je er voor ons bent. Dat doe je natuurlijk niet waar de hele klas bij is en ook niet elke keer als je ons ziet. Maar subtiel voor ons klaarstaan kan echt het verschil maken. Tussen een rottige schooltijd en een fijne. Tussen wel of niet ons eindexamen halen.

Jij kan die leraar zijn, waarvan we later zeggen: "Dat was een toffe. Die heeft naar me geluisterd en stond voor me klaar als ik dat nodig had. Die heeft m'n schooltijd net wat makkelijker gemaakt toen ik het zelf zo moeilijk had."

Alvast bedankt voor je steun en je begrip,
Al is het maar 5 minuten per maand.

Namens alle jongeren van Villa Pinedo,
de plek voor jongeren met gescheiden ouders

©Villa Pinedo, 2018

Literatuur

Wilt u meer informatie over dit onderwerp, dan kunt u de volgende boeken en/of websites raadplegen:

Boeken

www.oudersvanjongehelden.nl; geeft veel boekentips voor ouders en kinderen

Voor kinderen om samen met de ouder te lezen of in gesprek te gaan.

- Kamil de groene kameleon (va 4 jaar)
- Koffer koen (6-9 jaar)
- Prinsje Zanseverius (va 4 jaar)
- Het geheim van Lena Lijstje (9 jaar e.o.)
- Vaders en moeders? Hardgekookte eieren!
- Willem is een weerwolf (9-12 jaar)
- Kilometers cola en knetterende ruzie
- Ik voel me thuis in twee huizen (Ben Furman)
- Thuis bij allebei (Mike van Dam) (3 tot 7 jaar)

Voor ouders en leerkrachten:

- Kinderen in spagaat, Leoniek van der Maarel: Het bijzondere is dat kinderen zelf vertellen waarmee zij geholpen zijn en waarmee absoluut niet. Dat maakt het boek erg praktisch
- Echtscheidingswaaier. Een handige bundel van tips, lessuggesties en wetenswaardigheden
- Kinderen en echtscheiding, leesboek en werkboek voor echtscheidingskinderen, ouders en begeleiders. Ludo Driessen
- En de kinderen scheiden mee! Gary M. Neuman
- Kind van gescheiden ouders, kind van de rekening. Edward Teyber
- Scheiding en Ouderschap, een nieuw evenwicht in de ouder-kind relatie. P. Vermeulen
- Mijn ouders gaan scheiden en ik dan? Jacqueline van Swet
- Luister je wel naar mij? Gespreksvoering met kinderen tussen vier en twaalf jaar. Martine Delfos
- Aan alle gescheiden ouders Marsha Pinedo (op school te lenen).

Websites

Voor kinderen

www.kindertelefoon.nl Elk kind kan hier met iemand anders praten over zijn probleem.
www.villapinedo.nl website speciaal voor kinderen (en ouders)
www.gratisrechtshulp.nl Informatie voor kinderen met betrekking tot uitleg over de echtscheidingsprocedure.

Voor ouders en leerkrachten

www.oudersvanjongehelden.nl veel info en boekentips voor ouders en kinderen
www.scheiding-omgang.nl gratis zelfhulpwijzer echtscheiding en omgangsregeling
www.ouders-uit-elkaar.nl speciaal voor kinderen, info en filmpjes
www.kinderbescherming.nl brochure 'Als ouders uit elkaar gaan'
www.nieuwgezin.info informatie over stiefgezinnen/nieuwe gezinnen
www.ouders.nl/mdiv2006-echtscheiding.htm. Echtscheiding gevolgen voor kinderen
www.opvoedadvies.nl/scheiding.htm Artikel over gevolgen van echtscheiding
www.kiesinfo.com/Gescheiden

Bijlage 1 Tekst voor in de schoolgids:

Informatievoorziening aan gescheiden ouders.

Indien de ouders van een leerling gescheiden zijn, is het belangrijk dat er duidelijkheid is over de manier waarop de communicatie en consultatie over de vorderingen van de leerling verloopt. De school heeft daarom een protocol ontwikkeld hoe “KBS De Kwinkslag” met deze regels omgaat.

De school volgt de wettelijke regels met betrekking tot de informatieplicht jegens gescheiden ouders. Dat betekent dat de school ervan uitgaat dat ouders die beiden het ouderlijk gezag verkregen hebben, elkaar informeren met betrekking tot zaken rondom hun zoon of dochter. Beide ouders zijn dan ook gezamenlijk welkom bij de ouderavonden en de 10-minutengesprekken. In overleg met de directeur kan daarvan worden afgeweken. Verdere informatie vindt u in het protocol die op onze website staat.

Vragenlijst naar aanleiding van de scheidings situatie

Deze vragenlijst is ingevuld door: _____

De vader/ moeder van: _____

Correspondentie/ persoonlijke gegevens

KIND	
Naam leerling	
Groep leerling	
Moeder	
Achternaam moeder	
Voornaam moeder	
Adres	
Postcode en woonplaats	
Telefoon / mobiel	
e-mail	
Vader	
Achternaam vader	
Voornaam vader	
Adres	
Postcode en woonplaats	
Telefoon / mobiel	
e-mail	

Situatie voor de scheiding

De ouders waren voor de scheiding/ decohabitatie/ontbinding:

- Getrouwd
- Geregistreerd partner
- Samenwonend
- Anders, namelijk:

Echtscheidingsprocedure

De echtscheidingsprocedure is verlopen op:

- Eenzijdig verzoek (convenant / ouderschapsplan)
- Gemeenschappelijk verzoek advocaat / bemiddelaar (convenant / ouderschapsplan)
- Gemeenschappelijk verzoek (psycholoog-) mediator (convenant / ouderschapsplan)

Officieel gescheiden op:

- datum:
- de procedure loopt nog
- geen formele scheiding

Gezag na de scheiding

De gezag situatie is als volgt geregeld:

- Beide ouders hebben gezag
- Alleen de moeder heeft gezag
- Alleen de vader heeft gezag
- Anders, namelijk:

De ouder die met het gezag is belast overhandigt de school een schriftelijk bewijsstuk waaruit blijkt dat hij/zij met het gezag is belast. Dit bewijs wordt bewaard in het leerling-dossier.

Verblijfplaats van het kind

De gewone verblijfplaats van het kind volgens de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) is bij:

- Moeder
- Vader
- Anders, namelijk:
- Adresgegevens:

Zorg en omgangsregeling

Is er sprake van een zorg- of omgangsregeling van het kind met de ouder bij wie het kind niet staat ingeschreven in de GBA?

- Ja
- Nee

Graag onderstaand schema invullen of toelichting op de zorg- of omgangsregeling:
moeder / vader / BSO / oppas / anders

Oneven week	voor school	na school
maandag		
dinsdag		
woensdag		
donderdag		
vrijdag		
zaterdag		
zondag		
Even week	voor school	na school
maandag		
dinsdag		
woensdag		
donderdag		
vrijdag		
zaterdag		
zondag		

Heeft de rechter een van de ouders het recht op omgang met het kind ontzegd? Nee

Ja, namelijk de moeder

Ja, namelijk de vader

Eventuele toelichting:

Informatieverstrekking

Heeft de rechter een van de ouders het recht op informatie betreffende het kind ontzegd?

- Nee
- Ja, namelijk de moeder
- Ja, namelijk de vader

Eventuele toelichting:

Gesprekken op school

Gesprekken over de schoolontwikkeling van uw kind zullen in principe met beide ouders plaatsvinden. U zult daarvoor gezamenlijk worden uitgenodigd. Als u liever afzonderlijke gesprekken wilt, dus zonder de andere ouder erbij, dan kunt u dat hieronder aangeven.

Bijzondere omstandigheden

Als er bijzondere omstandigheden zijn waarvan de school volgens u op de hoogte moet zijn, kunt u deze hieronder thematisch aangeven. In gesprek met de directeur en/of de leerkracht kunt u een en ander toelichten.

Doorgeven van wijzigingen

We verwachten dat u eventuele, toekomstige wijzigingen zo snel mogelijk doorgeeft aan de school. Neem in dit geval contact op met de leerkracht van uw kind.

Aldus naar waarheid ingevuld

U ontvangt een kopie van deze ingevulde vragenlijst. De originele vragenlijst wordt op school bewaard.

Plaats:	Datum:	Handtekening
Naam vader:		
Naam moeder:		
Naam directeur/ ib 'er		

Bijlage 3 Welke ouder heeft recht op welke informatie?

	Voor wie	Alle informatie	Beperkte informatie
A	Ouders die met elkaar zijn getrouwd; voor vader en moeder geldt:	X	
B	Ouders die zijn gescheiden; voor vader en moeder geldt:	X N.B.: Geen informatie geven die mogelijk gebruikt kan worden om voordeel ten koste van de andere ouder te behalen	
C	Ouders die hun partnerschap hebben laten registreren	X	
D	Ouders die niet met elkaar zijn getrouwd, maar via goedkeuring van de rechtbank het gezamenlijk gezag uitoefenen.	X	
E	Ouder die niet met het gezag belast is		X artikel 1:377c BW
F	In geval van samenwonen, vader heeft kind erkend, niet ingeschreven in gezagsregister; voor vader geldt:		X artikel 1:377c BW
G	In geval van samenwonen, vader heeft kind erkend en ingeschreven in gezagsregister; voor vader en moeder geldt	X	
H	Stel heeft samengewoond, nu uit elkaar, kind is erkend, ingeschreven in gezagsregister; voor vader en moeder geldt:	X N.B.: Geen informatie geven die mogelijk gebruikt kan worden om voordeel ten koste van de andere ouder te behalen	
I	Stel heeft samengewoond, nu uit elkaar, kind is erkend, maar niet ingeschreven in het gezagsregister; voor vader geldt:		X artikel 1:377c BW
J	Ouders beide uit de ouderlijke macht gezet, kind is onder voogdij geplaatst; voor vader en moeder geldt:		X artikel 1:377c BW
K	Voogd / Jeugdbescherming	X	
L	Biologische vader die zijn kind niet heeft erkend		
M	Grootouders die de verzorging van het kind op zich nemen zonder inmenging van officiële instanties.		
N	Pleegouders	x	

L: Voor de biologische vader, die zijn kind niet heeft erkend geldt dus: helemaal geen informatie.

M: Voor grootouders die de verzorging van de kinderen op zich nemen zonder inmenging van officiële instanties: In principe geen informatie

Informatieplicht algemeen

Ouders hebben dus recht op informatie. Maar zoals uit voorgaand schema blijkt, is dat niet altijd dezelfde hoeveelheid informatie. Indien er sprake is van een ouder die niet met het gezag is belast maar die informatie wel wil, geldt artikel 1:377c van het Burgerlijk Wetboek. Dit artikel is van belang bij de toetsing of er wel of geen informatie moet worden verstrekt. In het artikel staat het volgende:

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 377b van dit boek wordt de niet met het gezag belaste ouder desgevraagd door derden die beroepshalve beschikken over informatie inzake belangrijke feiten en omstandigheden die de persoon van het kind of diens verzorging en opvoeding betreffen, daarvan op de hoogte gesteld, tenzij die derde de informatie niet op gelijke wijze zou verschaffen aan degene die met het gezag over het kind is belast dan wel bij wie het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, of het belang van het kind zich tegen het verschaffen van informatie verzet
2. Indien de informatie is geweigerd, kan de rechter op verzoek van de in het eerste lid van dit artikel bedoelde ouder bepalen dat de informatie op de door hem aan te geven wijze moet worden verstrekt. De rechter wijst het verzoek in ieder geval af, indien het belang van het kind zich tegen het verschaffen van de informatie verzet.

Nadere toelichting

Derden. Niet iedere derde is verplicht om informatie over het kind te verstrekken, alleen derden die beroepshalve over informatie betreffende het kind beschikken (leerkrachten, hulpverleners, artsen) zijn wettelijk verplicht tot informatieverstrekking.

Rechthebbende. Recht op deze informatie heeft alleen de niet met het gezag belaste ouder. Andere personen die in nauwe betrekking tot het kind staan, zoals bijvoorbeeld de vader die zijn buiten huwelijk geboren kind niet heeft erkend, of grootouders, hebben dit wettelijk recht niet. Zij kunnen hun recht op informatie over het kind baseren op artikel 8 EVRM (Recht op eerbiediging van privéleven, familie- en gezinsleven).

Desgevraagd. Derden hoeven de informatie over het kind niet uit zichzelf te verstrekken. De niet met het gezag belast ouder moet er uitdrukkelijk om vragen.

Welke informatie. Niet iedere informatie over het kind hoeft te worden verstrekt. Het gaat om belangrijke feiten en omstandigheden. Deze moeten bovendien betrekking hebben op de persoon van het kind of zijn verzorging en opvoeding. Het betreft alleen informatie over schoolvorderingen en evt. sociaalpedagogische ontwikkelingen op school. De derde (in dit geval steeds de school) kan ook weigeren de verzochte informatie over het kind te geven aan de ouder die niet met het ouderlijk gezag is belast als het gaat om informatie die hij niet ook zou geven aan de ouder die wel met het gezag belast is.

Het belang van het kind. Het begrip “in het belang van het kind” is een open begrip, een richtinggevend oriëntatiepunt. Het brengt tot uitdrukking dat bescherming, hulp en steun bij de groei naar volwassenheid en opvoeding en verzorging de leidraad vormen. Als er informatie verschaft moet worden, moet eveneens aan de hand van het belang van het kind worden vastgesteld of daarin een selectie gemaakt moet worden en op welke wijze de gegevens moeten worden verstrekt. De vraag is dan nog wanneer het belang van het kind zich tegen de informatieverstrekking verzet. Dat mag niet al te snel worden aangenomen. Een goede reden is bijvoorbeeld een verklaring van een psychiater/ psycholoog/pedagoog dat informatieverstrekking schadelijk is voor de gezondheids- of gemoedstoestand van het kind.

Artikel 377 a Burgerlijk Wetboek Boek 1

Boek 1. Personen- en familierecht

Titel 15 Omgang en informatie

Artikel 377a

1. Het kind heeft recht op omgang met zijn ouders en met degene die in nauwe persoonlijke betrekking tot hem staat. De niet met het gezag belast ouder heeft het recht op en de verplichting tot omgang met zijn kind.
2. De rechter stelt op verzoek van de ouders of van een van hen of degenen die in een nauwe persoonlijke betrekking staat tot het kind, al dan niet voor bepaalde tijd, een regeling inzake de uitoefening van het omgangsrecht vast dan wel ontzegt, al dan niet voor bepaalde tijd, het recht op omgang
3. De rechter ontzegt het recht van omgang slechts indien:
 - a: omgang ernstig nadeel op zou leveren voor de geestelijke of lichamelijke ontwikkeling van het kind, of
 - b: de ouder of degene die in nauwe betrekking staat tot het kind kennelijk ongeschikt of kennelijk niet in staat moet worden geacht tot omgang, of
 - c: het kind dat twaalf jaren of ouder is, bij zijn verhoor van ernstige bezwaren tegen omgang met zijn ouder of met degene met wie hij in een nauwe persoonlijke betrekking staat heeft doen blijken, of
 - d: omgang anderszins in strijd is met zwaarwegende belangen van het kind

Artikel 377 b Burgerlijk Wetboek Boek 1

Boek 1. Personen- en familierecht

Titel 15 Omgang en informatie

Artikel 377b

1. De ouder die met het gezag is belast, is gehouden de niet met het gezag belast ouder op de hoogte te stellen omtrent gewichtige aangelegenheden met betrekking tot de persoon en het vermogen van het kind en deze te raadplegen – zo nodig door tussenkomst van derden – over daaromtrent te nemen beslissingen.
Op verzoek van een ouder kan een rechter ter zake een regeling vaststellen.
2. Indien het belang van het kind zulks vereist kan de rechter zowel op verzoek van de met het gezag belaste ouder als ambtshalve bepalen dat het eerste lid van dit artikel buiten toepassing blijft.
3. Artikel 377 e is van overeenkomstige toepassing

Artikel 377 c Burgerlijk Wetboek Boek 1

Boek 1. Personen- en familierecht

Titel 15 Omgang en informatie

Artikel 377c

3. Onverminderd het bepaalde in artikel 377b van dit boek wordt de niet met het gezag belaste ouder desgevraagd door derden die beroepshalve beschikken over informatie inzake belangrijke feiten en omstandigheden die de persoon van het kind of diens verzorging en opvoeding betreffen, daarvan op de hoogte gesteld, tenzij die derde de informatie niet op gelijke wijze zou verschaffen aan degene die met het gezag over het kind is belast dan wel bij wie het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, of het belang van het kind zich tegen het verschaffen van informatie verzet
4. Indien de informatie is geweigerd, kan de rechter op verzoek van de in het eerste lid van dit artikel bedoelde ouder bepalen dat de informatie op de door hem aan te geven wijze moet worden verstrekt. De rechter wijst het verzoek in ieder geval af, indien het belang van het kind zich tegen het verschaffen van de informatie verzet.

AAN ALLE KINDEREN VAN GESCHIEDEN OUDERS

Hoi!

Wat goed dat je dit leest. Deze brief is namelijk speciaal voor jou: kind van gescheiden ouders. Die van ons zijn ook uit elkaar dus we weten waar we het over hebben. En we willen je heel graag 1 ding duidelijk maken met deze brief. Iets waar je vandaag nog wat aan hebt!

NIET JOUW TAAK

Ben jij in de zomer al bezig met de feestdagen? Troost je je verdrietige ouders? Voel je je **verantwoordelijk** voor hun geluk? Denk je soms dat de scheiding jouw schuld is? Moet je zelf regelen wanneer je bij wie bent? Luister je naar de negatieve dingen die ze over elkaar zeggen? Heb je het gevoel dat je voor je zusje of broertje moet zorgen? Hou je je groot om je ouders geen pijn te doen? Dan willen we je laten weten dat dit allemaal **niet jouw taak is!** Wij willen je graag tips geven hoe je deze situatie kan veranderen.

WAT KUN JIJ DOEN?

- ♥ Tegen je ouder(s) zeggen dat je geen negatieve dingen wilt horen over de andere ouder omdat dat jou pijn doet en in de war brengt
- ♥ Weten dat je van allebei je ouders mag houden en het bij allebei leuk mag hebben
- ♥ Je ouders vragen om duidelijke afspraken en communicatie
- ♥ Weten dat je het **recht** hebt om bij de ene ouder gewoon over de andere te praten
- ♥ Met iemand anders praten als je ouders niet naar je luisteren
- ♥ Je ouders vertellen hoe je je voelt en waar je behoefte aan hebt
- ♥ Tegen je ouders zeggen dat de scheiding niet jouw verantwoordelijkheid is en dat je die verantwoordelijkheid aan hen wilt teruggeven

JE HOEFT HET NIET ALLEEN TE DOEN

We weten hoe moeilijk het soms kan zijn om eerlijk tegen je ouders te zijn. Gelukkig ben je **niet alleen!** Wist je dat er een plek is voor kinderen van gescheiden ouders? Op VillaPinedo.nl kun je je hart luchten, advies vragen en tips geven aan andere kinderen en ouders. Kom gauw kijken, we zitten voor je klaar.

Liefs,
Van alle jongeren van Villa Pinedo

PS: nu kun je je weer bezig gaan houden met echt belangrijke dingen, namelijk gewoon lekker jezelf zijn.

©Villa Pinedo, 2016